

2022

ОСВІТНІ СИСТЕМИ: РЕТРОСПЕКТИВА, ІННОВАТИКА

(до 100-річчя Всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Рідна школа»)

**Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Всеукраїнський науково-педагогічний журнал «Рідна школа»
Педагогічний факультет НПУ імені М.П. Драгоманова
Кафедра педагогіки**

ОСВІТНІ СИСТЕМИ: РЕТРОСПЕКТИВА, ІННОВАТИКА

**(до 100-річчя Всеукраїнського науково-педагогічного журналу
«Рідна школа»)**

Київ - 2022

ОСВІТНІ СИСТЕМИ: РЕТРОСПЕКТИВА, ІННОВАТИКА (до 100-річчя Всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Рідна школа»). Електронний збірник матеріалів наукового онлайн-семінару /за ред. д. пед. н., проф. Дем'яненко Н. М. Київ : ВЦ НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. 150 с.

EDUCATIONAL SYSTEMS: RETROSPECTIVE, INNOVATION (to the 100-th anniversary of the All-Ukrainian scientific and pedagogical journal «Native School»). Electronic collection of materials of the scientific on-line seminar /ed. d. ped. n., prof. Demyanenko N. M. Kyiv: VTs NPU imeni M. P. Dragomanova, 2022. 150 p.

В електронний збірник матеріалів наукового онлайн-семінару «ОСВІТНІ СИСТЕМИ: РЕТРОСПЕКТИВА, ІННОВАТИКА» (до 100-річчя Всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Рідна школа») ввійшли тези доповідей учених, науково-педагогічних працівників, молодих науковців з актуальних проблем входження України до європейського освітнього простору.

Трансформації освітньо-наукового простору вищої школи у викликах сьогодення, концептуалізація ідеї педагогічної україністики, історія педагогіки як методологія сучасного педагогічного знання, традиції і перспективи освітніх систем середньої і вищої школи, дидактичні методики в історичному й сучасному реформаційному контекстах, інноватизація освітніх ретротехнологій та новації сучасного освітнього простору, персоніфікований досвід в українських і світових освітніх практиках це далеко не повний спектр проблем і питань, до висвітлення та розв'язання яких звертаються автори наукового збірника.

Для фахівців-освітян, науковців, дослідників психолого-педагогічних і управлінських проблем розвитку вищої освіти в Україні та у міжнародному освітньо-науковому просторі.

2. Реформа освіти та науки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti>

3. Концепція «Нова українська школа». URL: <http://mon.gov.ua/Новини/2016/12/05/konczepczyia.pdf>

4. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja (2017) Za zag. red. H. M. Bibik. Kyiv. 206 s.

Булда Анатолій Андрійович
 доктор педагогічних наук,
 професор кафедри педагогіки
 Національний педагогічний
 університет імені М.П. Драгоманова, м.Київ
 E-mail: buldaanatoliy@gmail.com

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ТА МАЙСТЕРНОСТІ

Історія класичної педагогічної думки засвідчує, що високоефективна, досконала педагогічна праця оцінювалась переважно як педагогічне мистецтво, майстерність, вказувалось на творчу природу цієї діяльності, наголошувалось на важливості природнього дару, покликання. Разом з тим акцентувалась увага на необхідності фундаментальної професійної підготовки педагога, готовності до самовдосконалення, постійної роботи над собою. Наука про творчу працю педагога, її специфіку та особливості в свій час отримала назву «дидаскологія».

Спадщина класиків педагогіки заклала фундамент ідеї педагогічної творчості та майстерності. Сучасні дослідження визначають сутність понять педагогічна творчість, майстерність, дають різноманітні визначення і трактування. Визначальними рисами педагогічної творчості і майстерності виступають інноваційність процесу, новизна, оригінальність, нестандартність і звичайно результативність педагогічної діяльності.

Педагогічна майстерність це комплекс професійних властивостей особистості педагога, що забезпечує організацію ефективного навчально-виховного процесу. Як наукова і практична проблема вона має глибокі

історичні коріння. Дослідники сходяться на думці, що педагогічна майстерність є найвищим рівнем педагогічної діяльності, який забезпечує досягнення максимальних результатів. Базується педагогічна майстерність на високому фаховому рівні педагога, його загальній культурі та педагогічному досвіді.

Педагогічний процес це творчий процес створення нового на основі перетворення пізнаного. Характерними ознаками творчості є новизна і перетворення. Педагогічна творчість проявляється у науковій, дослідницькій діяльності педагога, в оригінальному вирішенні педагогічних завдань, розробці нових педагогічних методів, прийомів, роботі з учнями, студентами, імпровізації в педагогічному процесі.

Структура педагогічної майстерності включає в себе професійну компетентність і професіоналізм, який являє собою широкий спектр і сукупність психофізіологічних, психічних та особистісних змін, які відбуваються в людині в процесі оволодіння знаннями та довготривалої інтелектуальної діяльності. Педагог повинен діяти професійно актуалізуючи інтелектуальні, духовні, моральні засоби, що забезпечують ефективний вплив на вихованців. В структурі педагогічної майстерності важливого значення набуває реалізація педагогічних здібностей, які необхідні для оволодіння педагогічною діяльністю, її ефективного здійснення. Такі здібності як толерантність, комунікативність, здатність розуміти іншу людину, інтуїція, динамізм особистості, емоційна стабільність, оптимістичне прогнозування, креативність та інші реалізуються в навчально-виховному процесі. Дослідники виділяють такі основні критерії майстерності педагога: доцільність, продуктивність, діалогічність і творчість.

Сучасна система професійно-педагогічної підготовки нового вчителя в цілому забезпечує формування творчої особистості майбутнього педагога. Разом з тим традиційна організація навчального процесу спрямована на забезпечення максимального засвоєння студентами відповідного об'єму знань, умінь, навичок та відповідних компетентностей. Лише в тому разі коли зміст і форми роботи відображають специфіку, особливості та закономірності

творчого процесу, взаємозалежність розвитку творчих можливостей і рівнів творчої діяльності.

Кафедра педагогіки НПУ імені М. П Драгоманова забезпечує на бакалаврському та магістерському рівнях на різних факультетах творчо-професійну підготовку майбутніх педагогів до реалізації основних ідей творчості і майстерності. Основною дисципліною є курс «Педагогічна творчість» як на денному так і на заочному відділеннях. Як базова дисципліна курс забезпечує широкий спектр міжпредметних зв'язків з іншими дисциплінами такими як: «Педагогіка та психологія вищої школи», «Етичні основи професійно-педагогічної взаємодії», «Педагогіка культурно-дозвіллевої діяльності», «Теорія і методика вивчення і впровадження передового педагогічного досвіду», «Тренінг професійної взаємодії і комунікації» та інші.

Реалізація педагогічної технології розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога передбачає використання специфічної системи форм і методів навчання студентів серед яких важливе місце належить тренінгам особистісного зростання, рольовим іграм, науковим дискусіям. Одним з найбільш ефективних методів формування творчої індивідуальності є особистісно орієнтований тренінг головною метою якого є розвиток творчих якостей майбутнього педагога. На заняттях з курсу «Педагогіка та психологія вищої школи» впроваджується методика тренінгу спільної педагогічної діяльності з проектуванням, організації і проведення навчального процесу. Запровадження тренінгової методики забезпечує формування у майбутнього педагога комунікативних умінь, створення доброзичливої атмосфери у спілкуванні. Найбільш поширеними видами тренінгу є тренінг партнерського спілкування, сенситивності та креативності.

В системі педагогічної підготовки майбутніх педагогів важливого значення набуває засвоєння ними практичних та організаційно-методичних основ сучасного педагогічного досвіду його аналіз, як важливої складової майстерності і творчості вчителя, викладача. Навчальні дисципліни «Теорія і методика вивчення і впровадження передового педагогічного досвіду»,

«Організація роботи методичного центру(кабінету)» забезпечують формування практичних компетентностей у майбутніх педагогів на основі запровадження різноманітних методик, технологій вивчення, аналізу, узагальнення та впровадження передового педагогічного досвіду. На семінарських, практичних, лабораторних заняттях студенти аналізують дидактичний матеріал, який вони здобувають в процесі проведення наукових досліджень.

Таким чином, професійна підготовка студентів педагогічних університетів здійснюється в контексті формування основ педагогічної творчості та майстерності, яка логічно вписана в загальнопедагогічну роботу. Цей процес має свої проблеми та труднощі. Розв'язання і вирішення цих проблем пов'язано з удосконаленням мотиваційної складової навчальної діяльності студентів, її орієнтація не тільки на засвоєння основних знань, а й опанування наукою викладання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Щербань П.М., Булда А.А. (2008). Формування педагогічної культур и майбутніх учителів історії та права засобами навчально- педагогічних ігор:Нав.посібник.- Київ.:Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 203 с.
2. Теслюк В.М. (2015). Основи педагогічної майстерності викладача вищої школи: підручник Київ: Вид-во Ліра, 340 с.